Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטס ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
פיינסטאג, מיטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציקהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביקהריג 5 גולד. קר. ע. וו.
פיערטעליקהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציקהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביקהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליקהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
עדען מאנ
פרענום ערייכען
אונד דער פרענומעראנדאנס-פערמין
בענענגט מיט דעם עסטאנגע דעם
לאסטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן - בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיסצנער בולוואר נום. 29.
וואכען מאן אויך דיא פרענומעראנדאנס-נעלדער צו ענדרען בעלעגען.

Nr 17. פעסט, מיטטוואך ל שבט ה.תרמ"ג. Pest, den 7. Feber 1883.

עטוואס געהט וויעדער פאר!

ייא ווייס אים פארגען בלאטעט מיטגעטהיילט, בעפינדען זיך יעטצט אינזערע מיניסטער אין ווען, ווא זיא מיט דען עסטערייכישען אונד געמיינזאמען מיניסטערן צוזאמען אינטער דעם פארזיטצע דעם כאנגס מעהרערע בעראטהונגען אבהאלטען, דיעזע ווייגער מיניסטער-כאנפערענצען ערערגען יעטצט דיא אללגעמיינע איפמערקזאמקייט אין גאנץ בעזאנדערעס מאסע, האנדעלט עס זיך דערע יא ווידער אום דיא פערבעסערונג דעס ארמעע-יזע זענס, אום דיא פערגראסערונג אינזערער פערטהיידיגונג, אום פערמעהרונג אינזערער כאנאגען אונד אום דען איסבייא פאן נייען אייזענבאהנען צו קרעגערישען צוויקען. וואס געהט נון דער וויעדער פאר, דאס מאן טראגט דעם גלעמאנגעלס, טראגט דער פיעלען שאאמס-שולדען, טראגט דער פערארמונג דעס פאלקעס, טראגט דער אדונג דען גראסען, קיים מעהר עטרעגלכען שטייער-לאסטען — נאך איממער נייא איסגאבען צור פערשטרקונג דער מיליטער-מאכט מאכען וויללי?

יא, דאס איזט אינע זעהר וויכטיגע פראגע, איף וועלכע ווייז נאך גאר קיינע געוויסע אנטווארט האבען. אן אינס שטייער-צאהלער ווירד נור דיא מאהנונג גערישטעט: עס שטעהען וויעדער נייא גראסע איסגאבען בעפאר! — צו וועלכעם צוויקע? — יא, דאס מיס מאן אינס פאלליפיג נישט זאגען: — דאריבער זאללען וויר אינס זעלבער דען כאפף צערברעכען, ווענן ווייר נישט בלוטרלינגס, אהנע דען צוויעק צו קענגען, דאס געלד הערגעבען וואללען.

אונד יא פערזיכען נון דיא צישונגען, עס זעל-בער הערסטעקלעגען, וואריבער איינגעלייך עטצט אין ווייגן בעראטהען ווירד. — פאר אללעם ווייס מאן זא פיעל, דאס פאר ווענגען מאנגען דער רוסישע איסווערטיגע מיניסטער, הערר פאן גירס, אין ווייגן אונד בערלין וואר, ווא ער מיט בארנאקי אונד ביס-מארק ווייכטיגע בעשפרעכונגען אונד לענגערע בע-ראטהונגען געהאבט האט. פערווייל ווייס מאן נישט, וואריבער גערס געשפראכען אונד וואס דער צווייק דיעזער הונדרייזיג וואר. דא אבער עטצט עבען אין ווען ווערער איבער דיא פערגראסערונג דער מי-ליטער-מאכט בעראטהען ווירד, זא ניממט מאן דאס אלס אנזייכן איף ענגע פראגע, וואס איינגעלייך גערס אין ווייגן געמאכט. דער צוויעק דער עטצי-גען ווייגער מיניסטער-כאנפערענצען איזט עבען זא אין גערהמיגס אלס דער צוויעק דער ווייזע דעס העררן גערס, אונד זא בענעטצט מאן דאס אי-גע געהיימניס צור ענטדעקונג דעס אנדערן.

עטוואס געהט פאר, עס ווירד געריסעטצט, דיא מיליטערמאכט ווירד פערגראסערט, נייע איי-זענבאהנען צו קרעגערישען צוויקען ווערדען איס-געבייט — אונד דיא הייסבפראגע איזט איינגעלייך: נעגען ווען גילט דער קריעג אונד נעגען ווען דיא פערטהיידיגונג?

דא זיך צווייא פעללע מאגליך. עגטווערדער האט דער רוסישע איסווערטיגע מיניסטער, הערר פאן גירס, אין ווייגן אונד בערלין אין פאללשטענ-דיגעס איינפערשטענדניס צווישען רוסלאנד, רוסש-לאנד אונד אינזערער מאנארכיע ערצעלט — דאנן פאסטען אללע דיעזע קרעגעס-פאהרבערישונגען אונד רוסטונגען אללדער וואהרשיינלכיכיס נאך נעגען דיא טירקייא בייז סאלאניקי בעזעטצען; דאפיר אבער ווירד פיר רוסלאנד דער נארדליכע טהייל דער טירקייא איבערלאסען. — אדער עס איזט דעם רוסישען איסווערטיגען מיניסטער דאס איינפער-שטענדניס אינטער דען דריייא קאיזערן נישט גע-לונגען, אונד רוסלאנד ווילל אלליין אונד איינגע-מעכטיגט זיינע עראבערונגען פארזעטצען — דאנן דיר פסען אינזערע קריעגס-ריסטונגען אונד אינזערע פערטהיידיגונג נעגען רוסלאנד גערישטעט זיין.

דיא מיסטען צייטונגען אבער מיינען, דאס צווישען דען דריייא קאיזערן יא איין איינפערשטענד-נים ערציעלט וואורדע, אונד דאס עס באלד נעגען דיא טירקייא לאיגעהען ווערדע. פראנקרייך האט יעטצט אהנעהען מיט זיינען אינגערן אנגעלעגענהיי-טען צו טהון, אונד זא האבען דיא אבריגען מעכטיגע פייעס שפעיל, אים ארייגגעפארזיגען.

ייא נעזאגט, עס שטעקט וויעדער עטוואס אין דער לופט: דיא וואלקען טהירמען זיך וויעדער, איין געוויסטער שטרהל בעפאר — וואנן אבער אונד נעגען ווען דיעזעס געוויסטער לאזברעכען ווירד, ווייסען ווייר פאללי פיג נישט.

פערזאנאל-אינאן, עמאנציפאציאן, אכציאן.

דיא מיסטען אינגאריישען צייטונגען בעשעפ-טיגען זיך הייטע מיט דער שפאלטונג, דיא יעטצט אין דער לינגען פארטייא ענטשטאנדען, בייז יעטצט האטטען דיא לינגען דאס שלאגוואר: „אינאבהענ-גיגקייט“. מיט דיעזעס ווארטע כאנגט מאן איף פיעל לערם שלאגען, גראסע קראיאללע שטיפטען אונד דאס בלוט דעס פאלקעס הייס מאכען. דיא רעוואלוציאנערע כאנגטען אינטער דעם ווארטע „אינאבהענגיגקייט“ דיא גענעלכע לאזונג אונ-גארנס פאן אן עסטערייך, ווא עס כאשוטה „וואללטע פערשטעהען. נאך איהנען זאללטע אינגארן אין יעדער בעציעהונג פאן עסטערייך אינאבהענגיג זיין אונד מיט דעמזעלבען נישט אינמאל אינען גמיינזאמען הערשער האבען. יא, צור צייט דער דעפיטירטען-וואהלען כאנגטען זא מאנכע הייטצ-כאפפיגע לייגע ביא איינעם גלאזע ווייגע אים ווייטהייזע דען וועהלערן צוריפען: „אינגארן ווירד איינען אינגעגען כאנג האבען — אדער גאר איינע פייע רעפובליק בילדען!“ דאס וואר „אינ-אבהענגיגקייט“ וואר אלזא בזיהער פעלען הייטצ-כאפפיגען לינגען אין ווייט אויסערעוגבארער בע-ריפף, דער אין זיך ערע קראיאללמאכטייא, אל-לעם רעוואלוציאנערע אונד ענדליך זאגאר איך דען אנטשעמיטהיס פאסטען כאנגטע, דיא הייפט-אכטע וואר דאך דער קראיאלל, דיא העטצע, דיא איפרייטונג דעס פאלקעס. — איך אים הייסטאגע האבען זיך דיעזע הייטצפפיגען לינגען נור איממער איף דיא שקאנדאלמאכטייא פערלעגען. אירע הייפט-טהעטיגקייט בעשטאנד עבען דארין, נישט טהון צו לאסען, דאס הייסט: דיא רעגיערונג אין יעדער טהאט צו הינדערן, דיעזע לינגען וואללטען נוע עטוואס אפיציעלס שאפפען, אונד ווארען יעטצט דאצו דא, אים יעדעס שאפפען זייטענס דער רע-גיערונג צו הינדערן. דיא פערלעגטען זיך בלאס איף דאס „פרייטונג“, אים אף אללעס, וואייף דיא רעגיערונגס-פארטייא „א“ וואנטע, „נין“ צו זאגען.

נון איזט אבער דער פערגיפטיגע אונד אנ-שטענדיגע טהייל דער אויסערפס-לינגען צור אינזולט געקאממען, דאס דעס נישט מעהר זא פארט געהען כאנגע, איינע פאלשטע פארטייא אין

מיטקייא בייז סאלאניקי בעזעטצען; דאפיר אבער ווירד פיר רוסלאנד דער נארדליכע טהייל דער טירקייא איבערלאסען. — אדער עס איזט דעם רוסישען איסווערטיגען מיניסטער דאס איינפער-שטענדניס אינטער דען דריייא קאיזערן נישט גע-לונגען, אונד רוסלאנד ווילל אלליין אונד איינגע-מעכטיגט זיינע עראבערונגען פארזעטצען — דאנן דיר פסען אינזערע קריעגס-ריסטונגען אונד אינזערע פערטהיידיגונג נעגען רוסלאנד גערישטעט זיין.

דיא מיסטען צייטונגען אבער מיינען, דאס צווישען דען דריייא קאיזערן יא איין איינפערשטענד-נים ערציעלט וואורדע, אונד דאס עס באלד נעגען דיא טירקייא לאיגעהען ווערדע. פראנקרייך האט יעטצט אהנעהען מיט זיינען אינגערן אנגעלעגענהיי-טען צו טהון, אונד זא האבען דיא אבריגען מעכטיגע פייעס שפעיל, אים ארייגגעפארזיגען.

ייא נעזאגט, עס שטעקט וויעדער עטוואס אין דער לופט: דיא וואלקען טהירמען זיך וויעדער, איין געוויסטער שטרהל בעפאר — וואנן אבער אונד נעגען ווען דיעזעס געוויסטער לאזברעכען ווירד, ווייסען ווייר פאללי פיג נישט.

פערזאנאל-אינאן, עמאנציפאציאן, אכציאן.

דיא מיסטען אינגאריישען צייטונגען בעשעפ-טיגען זיך הייטע מיט דער שפאלטונג, דיא יעטצט אין דער לינגען פארטייא ענטשטאנדען, בייז יעטצט האטטען דיא לינגען דאס שלאגוואר: „אינאבהענ-גיגקייט“. מיט דיעזעס ווארטע כאנגטען מאן איף פיעל לערם שלאגען, גראסע קראיאללע שטיפטען אונד דאס בלוט דעס פאלקעס הייס מאכען. דיא רעוואלוציאנערע כאנגטען אינטער דעם ווארטע „אינאבהענגיגקייט“ דיא גענעלכע לאזונג אונ-גארנס פאן אן עסטערייך, ווא עס כאשוטה „וואללטע פערשטעהען. נאך איהנען זאללטע אינגארן אין יעדער בעציעהונג פאן עסטערייך אינאבהענגיג זיין אונד מיט דעמזעלבען נישט אינמאל אינען גמיינזאמען הערשער האבען. יא, צור צייט דער דעפיטירטען-וואהלען כאנגטען זא מאנכע הייטצ-כאפפיגע לייגע ביא איינעם גלאזע ווייגע אים ווייטהייזע דען וועהלערן צוריפען: „אינגארן ווירד איינען אינגעגען כאנג האבען — אדער גאר איינע פייע רעפובליק בילדען!“ דאס וואר „אינ-אבהענגיגקייט“ וואר אלזא בזיהער פעלען הייטצ-כאפפיגען לינגען אין ווייט אויסערעוגבארער בע-ריפף, דער אין זיך ערע קראיאללמאכטייא, אל-לעם רעוואלוציאנערע אונד ענדליך זאגאר איך דען אנטשעמיטהיס פאסטען כאנגטע, דיא הייפט-אכטע וואר דאך דער קראיאלל, דיא העטצע, דיא איפרייטונג דעס פאלקעס. — איך אים הייסטאגע האבען זיך דיעזע הייטצפפיגען לינגען נור איממער איף דיא שקאנדאלמאכטייא פערלעגען. אירע הייפט-טהעטיגקייט בעשטאנד עבען דארין, נישט טהון צו לאסען, דאס הייסט: דיא רעגיערונג אין יעדער טהאט צו הינדערן, דיעזע לינגען וואללטען נוע עטוואס אפיציעלס שאפפען, אונד ווארען יעטצט דאצו דא, אים יעדעס שאפפען זייטענס דער רע-גיערונג צו הינדערן. דיא פערלעגטען זיך בלאס איף דאס „פרייטונג“, אים אף אללעס, וואייף דיא רעגיערונגס-פארטייא „א“ וואנטע, „נין“ צו זאגען.

נון איזט אבער דער פערגיפטיגע אונד אנ-שטענדיגע טהייל דער אויסערפס-לינגען צור אינזולט געקאממען, דאס דעס נישט מעהר זא פארט געהען כאנגע, איינע פאלשטע פארטייא אין

איינער מאנארכיע, וועלכע זיך פארטווערענד איף אין רעוואלוציאנערעס שכאנדאלמאכען פערלעגט אינד היע אונד דא זאגאר גענען דיא פערזאן דעס כאנגס זיך פערלשען לאסט. קאנן גיע רעגיערונגס-פערטרעטען, איינע פאלשטע פארטייא, וועלכע אלס דיא פרייזיגנגסטע אים לאנדע געלטען זאללטע, דארף נעמאלס גענען דיא רעכטסגלייכהייט איפפרעטען אונד זיך מיט יידען-העטצען אונד יידען-פערפאלגערן פערבינדען — אונד ענדליך דארף זיך איינע פאלשטע פארטייא נישט פערווערענד איף דאס שטייגען אונד פערגיגען פערלעגען, זאגי-דערן מיס פעלמהר אים אינטערעססע דעס לאנ-דעס איף עטוואס צו שאפפען זוכען.

דיא נעמעגטען לינגען יאיידען דאהער אין לעטצטערער צייט נעצייאנגען, דען ווייס נעהענדען בעגריפף „אינאבהענגיגקייט“ עטוואס איינצישיגע-לען אונד איהן בעססער צו אימשרייבען. דיא זאגען: „א, ווייס ווינשען, דאס אינגארן פאן עסטערייך נעגנצליך אינאבהענגיג דיא, דער אבער דאפיר, דאס ווייס מיט עסטערייך איינען גמיינזאמען הערשער האבען, דאס דער לאיזער פאן עסטערייך גלייכ-צייטיג איך לאנד דעס פרייען, אינאבהענגיגען אינ-גארן דיא: דיא ביידען ריישבהעלפטען אללען אלזא נור דורך דיא פערזאן דעס כאנגס פערייניגט זיין, וואס מאן „פערזאנאל-אינאן“ הייסט. נאך דעס 1867-ער איסגלייך האט אבער אינגארן מיט עס-טערייך איסער דעס גמיינזאמען הערשער איך נאך איינע גמיינזאמע ארמעע, גמיינזאמע פינאנצען אין בעצוג איף ארמעע אונד צאלל אונד אין גמיינזאמעס איסווערטיגעס מיניסטעריאם נאך אינזערעס פראגאמעע זאלל נור דיא „פער-זאנאל-אינאן“ דיא גמיינזאמקייט אין דער פערזאן דעס הערשערס, בלייבען. אבער אין בעצוג איף ארמעע, צאלל אונד איסווערטיגע פאלשטיג זאלל אינגארן פאן עסטערייך נעגעלרט אינאבהענגיג זיין. אللזא איינע איינגע ארמעע, אין איינגעס צאלל-נעבייעט אונד איינע זעלבסשטענדיגע איסווערטיגע פאלשטיג האבען, נור אין דיעזעס זינגע פערשטע-הען ווייר דאס „אינאבהענגיגקייט“, אונד אין דיעזעס לייגע דיא רעוואלוציאנערע כאנגטען, וועסהאלב איך דיא רעוואלוציאנערע זיך צור אינאבהענגיג-קייס-פארטייא נישט רעכנען כאנגען. — ייא שטעגט מיס דיא לינגע אלס פערשווערנדע דער פרייהייט אונד אינאבהענגיגקייט. אלס דיא אינגנטליכע ליבעראלע אונד פרייזיגנגע פארטייא, גלעטען. צום פראגאמס אינזערער פארטייא נעהארט אللזא איך דיא רעכטסגלייכהייט — אונד ווער נעגען דיעזע, נעגען דיא „דייטש-נאציאנאל“, איפפרייטט אונד דען פינאנצען אונד-מעטשטסס בעטרייבט, כאנ אונד דארף צו אינזערער פארטייא נישט געהארען! — אונד עגדליך דרייטטענס דארף זיך אינזערע פאר-טייא, ווענן זיא זיך צו איינער טהאטלרעפפיגען, לעבענספרעהיגען געטשאלטען וויללי, זיך נישט ווייס-טער איף דיא „נאציאנאל“, איף דאס פארטייערד-רענדע „פערזיגען“ פערלעגען, וואנדערן מיס עגדליך אין „אכציאן“ טרעטען, מיס עטוואס ווייקען, טהון אונד שאפפען!“

אللזא: פערזאנאל-אינאן, „יידען-עמאנציפא-ציאן אונד אכציאן דער יעטצט דיא הייפט-פינגטע אים פראגאמעס דער עגמעטגטען לינגען. דיא מיסטען בעססער גענוגטען לינגען האבען בעריישט דיעזעס גיע פראגאמעס אינטערייעבען אונד אנגע-נאממען, אבער דיא הייטצפפיגען אויסערפס לי-נגען וואללען דיעזער אומגעדרייגטע, דיעזער גיעגיגע,

---

שטאטטען מיסטע. מאן וואָללטע נון דעם דייטש אין דריימאָנאטלכעם געהאלט אלס אבגעשרעכענונג געבען, דאמיט ער זיינע לעהרערשטעללע אם אינ-שטיטוט נעדערלעגע. דיעזער יעדאָך וואורדע דורך דיעזען אנטראג נאך מעהר ווייטער, ער שפערטע זיך אין דאס לעזע-ציממער דער אנ-שטאלט איין, צערטריממערטע דיא פענסטער אונד שלוג מיט דעם רעגענ-שירם אום זיך וויא איין פאָרמ-לך וואהנזיניגער. נאכדעם איך הערויבער מיט דעם פאָרשטאנדע רוקשפראכע געהאלטען, וואָרף איך דען דייטש געוואלטזאם אוים דער אנשטאלט הינים. — אלס איך אם 28-טען נאָוועמבער 1882, אבענדס צווישען 6 אונד 7 אוהר, אוים דער שטאדט קאם אונד אין דיא אנשטאלט מיך בעגעבען וואָללטע — דא פיהלטע איך פאָר דעם מהאָרע דער אנשטאלט, דאס איך פאָן עמאנדעם אנגעשאָסען וואורדע. אלס איך מיך אומזונדעטע, ערבליקטע איך איינען מאנן פלאָצלך דאפאָגליפען." — דער ריכטער פראגטע נון: וויא וויט שטאנד דער מאנן פאָן אהנען, אלס ער דען רעוואָלווער אויף זיא אבשאָס? — דירעקטאָר גרינפעלד ערווידערטע: „דיא ענט-פערנונג דרפטע אונגעפעהר איינען מעטער בע-טראגען האבען." — יעמצט פראגטע דער פער-מהידיגער דעם פערהאפטעטען הערדן גרינפעלד: „זינד זיא גלייך אויף דען גדאנקען געקאָממען, דאס דייטש איהר אנרייפער וואר? זיא האבען פיעל-לייכט ווערענד איהרער מהעטיגקייט אן דער אנ-שטאלט זיך מעדרערע פינדע געשאפפען. דיא נאר איהרעם לעבען טראכטען?" — גרינפעלד זאגטע הערויף: „דא איך דען דייטש אם געזיכטע נכט ערקאנגטע, זאגדערן ערסט ביא זיינעם דאפאָגלי-פען דעכטען ראָק אונד הוט צו ערקענגען גלייבטע, זא פיעל מיר עס וואהל ערסט שפעטער אין, דאס ער מיין אנגרייפער זיין מיסטע. איך האטטע פאר אידם איממער פרכט. דער געוועזענע דירעקטאר דער לעהרער-בילדונגס-אנשטאלט, הערר לעדע-רער, ביא דעם דייטש געלערנט האט. זאגטע מיר איממער: „דיעזער דייטש איזט איין מענש, דער עבען צו אללעם פעהיג איזט." — יעצט וואורדע דאס פערדאָר מיט דייטש פערנאָממען. ער זאגטע: איך בין אונשולדיג. איך האבע מיר וואהל אם 26-טען נאָוועמבער 1882 איינען רעוואָלווער גקויפפט, אבער איך וואָללטע קיינען אנדערן, זאָנ-דערן מיך זעלבסט ערשיעסען, ווייל איך, דא איך אים מיינע לעהרער-שטעללע געקאָממען וואר, ניכטס מעהר צו לעבען האטטע. איך גינג אין דאס שטאדטוולדכען הינים, אום דארט דען רעוואָל-ווער פראבעווייזע אבצופייערן. איך מוסטע מיך יא אובערצייגען, אב דער גאנג גוט זיא. דאמיט איך דען וועלבסטמארד מיט זיכערהייט איינפיהרען קאנן, אויך אם 28-טען נאָוועמבער איילטע איך צו דיעזעם צוויעקע אונס שטאדטוולדכען הינים, וואָ דער וועג פאָר דער טיב-שטיממע-אנשטאלט פאָראיבער-פיהרט. הייריים לאָסט זיך ערקלערען, וועגן איי-גענע צוגען בעהייפטען, מיך אין דער נעהע דער אנשטאלט געזעהען צו האבען. דאס איזט גאנץ גאטירליך, דא יא דער וועג אונס שטאדטוולדבען הארט אן דער אנשטאלט פאָרבייפיהרט. אלס איך זאָדאנן אם 28-טען נאָוועמבער אבענדס איים דעם שטאדטוולדכען צוריקקעהרטע, בעוכטע איך נאך צור ערהייטערונג מיינעם נעדערגעדריקטען געמי-טהעם דאס פאָלקס-טעהאטער. נון ווירד וואָהל יעדער איינזעהען, דאס איין מענש, דער איינען מיסלונגע-נען מאָד-פערזוך גענען יעמאנד געמאכט, דאך ניכט גאנץ פרכטבאָן אונס טהעאטער זיך בעגעבען. — נאכדעם דער גערויכטס-האָף פערשיעדענע צי-גייגען איהמאָרטען, דיא אבער ניכטס אויזגעטבלכעם אונס אויסזאגטען, פערקנדעטע דער גערויכטס-האָף דיא פאָללקאָממענע פרייספרעכונג דעם הערדן דייטש.

* (ר ו י ב-מ א ר ד.) אין דער נאכט פאָם 1. אויף דען 2. פעבער איזט דער יידישע געוואָלבער סאמועל פישבין אין סאבאסלוי איסקערוויטש אונד ערמארדעט ווארדען. דיא גערויבטע סיממע בע-טרוג אם גאנצען נור 24 גולדען.

נעשעפטס-בעריכט.

קאָרן 6.90 – 7.30 נולד.

נערסטע זומשטי-וואארע 6.80 – 6.90 נול. מאלצ. וואארע 7.20 – 7.65 נולד.

קוקורוץ (נייער) 5.85 – 6.05 נולד.

האפער 6.15 – 6.75 נולד.

רייס, קאָהל פער אוינטס-סעסטמעטער 13¾ — 13.75 נולדען.

מעהל-פרייע (פער 100 קילאָגראמם זאממט זאק, פרייא אב פעסטם:) נו׳ 0 : 19 נולד. 80 קר׳. נו׳ 1 : 19 נול. 20 קר׳, נו׳ 2 : 18 נול. 70 קר׳, נו׳ 3 : 18 נול. 20 קר׳ נו׳ 4 : 17 נול. 70 קר׳, נו׳ 5 : 16 נול. 40 קר׳, נו׳ 6 : 15 נול 60 קר׳, נו׳ 7 : 14 נולד. 60 קר׳, נו׳ 8 : 12 נול. 80 קר׳, נו׳ 8½ 10 נולד. 80 קר׳, פייגע קליינע 4 נול. 50 קר׳, גראבע קליינע 4 נולד. — קר.

הילזענפרוכט: ערבסען אונגאריש 11. — 12 נול. לינזען 12 — 16 נול. האָרע פויזיע 4.75. וויזע בריין 10.50 — 11, נאָסע וויינע באָהנען 9.— — 9.75 נול. צווייגעזל 10 — 107.5 נול. לייגומאסן 12.50 נול. האנפאמען 10 נול. מאָהאר 8 נול. קימעל 28 — 30 נול. וויקען 7.50 — 8 נול. — מאָהן גרויער 26 — 28 נול. בלויער 31 — 32 נול.

שפייריטוס קייט מעטאלדע אים קליינען 30 — 31 נול. — אלטע-מעטאלדע 32.75 — 33 נולד. פער 10000 ליטער פערצענט. —

שלווויין פער העקטאָליטער 35 — 38 נולד. אלטער סיסיער 60 — 75 נולד. יע נאך קוואליטעט. —

ערד-עפעל פער 100 קילאָגראמם צו 2.40 — 2.50 נולדען.

צווערשקען. באָסניש 24.10 — 25.90 נולדען, סעריבישע 24.55 נולד.

צווערשקענמוס (לעקוואר) באמאטער 20.50 — 22.50 נולד.

האָגנינגלייטשטער — 40. נולד.

ווייגשטיין 54 — 62 נול. יע נאך קוואליטעט.

קנאָפּערן אונגאריש 12 — 16.50 נולד.

ריבאָל דאָפּעלט - דאָפּעלטריפּס 38.50 נולד. פער 100 קילאָגראמם.

רעסקוכען 6,25 נול.

אונשליט (חלב) 51 — 52 נולד.

פעטראָלעאום 24.75 — 25 נולד.

נייסעל 50 נולד. פער 56 קילאָ —.

קיטצעל 102 — 152 נול. פער 102 שטיק.

הייטע, ווייר נאָטירען: פער 100 ק׳ אונגאריש קוה-הייטע 105 — 108 נול. אָכסענהייטע מאָקענע 108 — 120 נול. דאָסהייטע 10.5 — — 12. נול. — קאלב-פעללע אָהנע קאָפּפּ 205 — 212, מיט קאָפּפּען 195 — 200 נול. פער 100 קילאָ.

לעדער נעשעפט. פפונד-הייטע 25 — 28 קילאָ 158 — 165 נולד. איינמאל פערזיעטצטע טעריצען פאָן 10 — 14 קילאָ 162 — 164 נולד. צווייטמאל פערזיעטצטע טעריצען 16 — 18 קילאָ 156 — 158 נולד. דריטמאל פערזיעטצטע טעריצען 19 — 22 קילאָ 160 — 162 נולד.

קאלבלעדער. ברוינע 9 — 12 קילאָ 425 — 450 נולדען. גענערבטע 6 — 9 קילאָ 360 — 375 נולדען פער 100 קילאָ.

שאפוואלל. אין פאָרינער וואָבע וואר ראס נעשעפט בעסער, עס וואורדען 700 טעטערצענטנער פער-קייפט. — אין צוי באטשקער פעהלערהאפט אינד פיהלע-פייע איינשור 62 — 64 נולד. פער 56 קילאָ

ווייגער פרייזע.

ווייצען, פערקויפט וואורדען 20000 מעטערצ-פייזע: אונגארישע-ווייצען 78.5 — 80 — קילאָ 10.40 — 11.25 נול׳ פער מעטערצענטנ.

קאָרן אונגאריש 68 — 77 — קילאָ 7.20 — 807 נול-דען פער מטרצ.

נערסטע סלאוואָנישע 60 — 64 — קילאָ 8.45 — 8.90 נולדען.

האפער אונגאריש 6.60 — 6.80 נולדען פער מעטער-צענטנער.

קוקורוץ 6.40 — 6.50 נולדען.

ווייצענ-מעהל נו׳ 0 : 19.75 — — 21. נולד: נו׳ 1 : 19.25 — — 20. נולד. נומ׳ 2 : 17.75 — — 19. נומ׳ 3. — 16. — 17.25 נול׳ אללעס פער מטרצטר.

קאָרן-מעהל נו׳ 1 : 13.75 — — 16. נולד. נו׳ 2 — 11.50 — 13. נולד׳ פער מטרצטר.

רעסס באנאטער 14.25 — 14.50 נולד. קאָהל-15 — 15.70 נולד.

שפיריטוס 31.25 — 31.50 נולדען פער 10000 לטר-פערצענט.

ריבאל 39.25 — 39.50 נולדען פער 100 קיגא.

לאטטא-ציעהונג פאָם 3. פעבער 1883.

אָפען	3	72	75	38	68
לינץ	32	65	27	60	64
מרייעסט	2	34	68	89	15

פעראנטוואָרטלעכער רעדאקטער: מאיר בר׳ר רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכטע	קוואליטעט	פער 100 קילאָגראמם
וויצען		
נאָרד-אונגאריש		75
„	„	76
„	„	77
„	„	78
„	„	79
„	„	80
„	„	81
סעכסער-נאָרדען		75
„	„	76
„	„	77
„	„	78
„	„	79
„	„	80
„	„	81
מהיים		75
„	„	76
„	„	77
„	„	78
„	„	79
„	„	80
„	„	81
וויסענבורגער		76
„		77
„	„	78
„	„	79
„	„	80
„	„	81

פרוכטע	קוואליטעט	פער הקטאָליטער
האָרע		70
נערסטע מאלץ		62
גומסער		62
האפער		40
קוקורוץ באנאטער		75
אדרטע		73
רוגע		—
וויצען		
קוקורוץ		
נערסטע		
האפער		
רעסס		

7.30 — 7.—		
— — —		
7.— — 6.80		
6.20 — 6.60		
6.— — 6.10		
6.— — 5.90		
6.— — 6.50		
9.54		
—.—		
—.—		
—.—		
6.50		
—.—		
—.—		

9.45 — 9.50		
9.55 — 9.60		
9.65 — 9.70		
9.75 — 9.80		
9.85 — 9.95		
10.— — 10.10		
10.15 — 10.20		
10.25 — 10.30		
9.90 — 10.—		
10.05 — 10.15		
10.20 — 10.25		
10.30 — 10.35		
9.85 — 9.90		
10.— — 10.10		
10.15 — 10.20		
10.25 — 10.30		

נאָרען-מעהל		
נומער 0		19.80
„ 1		19.20
„ 2		18.70
„ 3		18.20
„ 4		17.70
„ 5		16.40
„ 6		15.60
„ 7		14.00
„		12.80
„		10.80
דער באלען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק		
שפיריטוס: אלטע מעטאלדע פערצענטיג		31.75
„ נייע „ לאָרבאָסעלע		30 —

כורז-טאבעללע פאָם 3 פעבער

נעלד-כורז	קר.	פל.
וולטער-פרינץ	—	100
דוקאטען	5	63
עסטערייך-אונגארישע 8 גולדען נאלד-שטיק (20 פראנקס)	9	50
נאפאלעאָנדאָר	9	50
רוסישע יימפעראטאָרען	58	45
20 מארק-שטיקע	11	70
פאסיריגרוטל	1	17
לאזע		
1854-ער 4-פרעצענטיגע שאפפעס-לאָזע	—	119
1860-ער „ „	—	129
דעסעל „ „	—	136
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	—	17
דעסעל „ 50 „	—	171
1868 רקסענגעזעטצ	—	37
מיינינגלאָזע	—	25
קרעדיט-לאָזע	—	170
קלאָר-לאָזע צו 40 גולדען	—	38
לאָטעריאפפעס 55-פאָרגיס-לאָזע	—	108
אינטערנאָר לאָזע	—	22
רעגלעריישע לאָזע צו 10 גולדען	—	20
קראָאטישע לאָזע „ 20 „	—	19
אפטער לאָזע „ 40 „	—	38
פאלזע לאָזע „ 40 „	—	36
וויזאלפס לאָזע „ 10 „	—	20
נאלס לאָזע „ 10 „	—	53
שאלענבורגער לאָזע „ 20 „	—	22
סט.-גענאָאיס לאָזע „ 40 „	—	46

לאזע	קר.	פל.
פאפאנטליס לאָזע צו 20 גולד׳	—	24
מיינסטער לאָזע „ 100 „ „	—	127
דעסעל „ 50 „ „	—	63
וואלדשטיין-לאָזע „ 20 „ „	—	27
וויגר שנרעפ-לאָזע 20 „ „	—	37
אונגארישע-פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד	114	50
פרוים-פאלד-לאָזע 10 „	109	50
וויגנער-לאָזע „	—	123
יערט-פאפיערע		
אונגארישע גאלדרענטע 6%	118	50
דעסעל צו 4 פערצענט	86	50
אונגארישע פאפיער-לאָזע	85	35
אונגארישע ווינדגראפטענגען	97	50
פרעמיער באנאטער	—	96
וויענענגרעטשע	—	97
נאָרדבאָן	—	97
נאָטאָווינא	—	98
אונגארישע אייזענבאנ-אלגעמיין	—	134
וויינבערגער-אלגעמיינע-אכרלנד-אנלען	—	97
פאפאנדרעטע דער אונגארישען באנקען		
קרעדיט צו 5 אייזענבאנ פערצענט	—	101
דער אונגארישען דיאמאנטען באנק צו 5½ פערצענט	102	75
דער אונגארישען אללגעמיינען באנקען		
קרעדיט-אנשטאלט צו 5 אייזענבאנ פערצענט	98	50
דער באדאפעסטער	—	89
דער נאדרייאסד-באנק	—	162

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1883 — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

זער דורך פֿליס אונד פֿעהינקייט איינע אבטבארע שטעללונג זיך צו ערריינגען פֿערשטעהט ?" — ביז-הער וואר אללעס גוט. אללין הערר אטשאדי זאגט ווייטער אויך פֿאלגענדס : „איך נעבע צו, דאס דיא יודען פֿעלע פֿעהלער האבען, דיא זיא אונבעדינגט אבלעגען מיססען! איך בין פֿערנער דאפֿור, דאס מאן דיא יודיש-אינזואנדערונג אוים רוסלאנד אונד גאליציען נוכט געשאטטע! פֿערנער האלטע איך מיך איבערצייגט, דאס דער „תלמוד" אונטער דען געבילדעטען יודען נוכט מעהר מאסגעבענד איזט. עס איזט דאהער איין אנערעכט, ווענן מאן ווענען דעם „תלמוד" איך דיא געבילדעטען יודען האטט. דיא דיעזע עבען קיינע תלמוד-יודען זינד אונד פֿאס תלמוד איבערהויפֿט נוכטס ווייסען מאגען."—דיעזע לעטצטען זעטצע זינד ענטשיעדען דומם. פֿאר אללעס ברוכט הערר אטשאדי נוכט איינצוגעשטעהען, דאס דיא יודען פֿעהלער האבען; דאס קאנן ער געטראפֿט דען הערען אנאדי, אישטיצ אי ז' ז' אנערלאפֿסען. מהאטזעכליך איזט עס, דאס דיא ברוכטען פֿעל מעהר אונד פֿיעל גראבערע פֿעהלער אויפֿצוזייגען האבען, אלס דיא יודען! — דאנן העטטע ער זיך נוכט גענען דיא איינזאנדערונג פֿערפֿעהר יודען אויפֿפֿעבען זאללען! איך דאס פֿאסט עהער פֿיר איינען אישטיצ, אלס פֿיר איינען יידישען צייטונגס-שרייבער ; — ענדליך אבער איזט עס נוכט יואהר, דאס דער „תלמוד" ביא דען גע-בילדעטען יודען נוכט מאסגעבענד איזט ! מאן לעזט דאך דיא פֿערטהיידיגונגס-רעדען דעם דר' עללינעק אין ווען צו גונסטען דעם תלמוד ! דר' עללינעק איזט דאך גייוס אין גבילדעטעדער יידע, אלס הערר אטשאדי, דער פֿאס יודענהאסע נוכטס גע-לערנט אונד דאפֿאן נוכטס צו פֿערגעסען האט. מאן אנערקענט זיך פֿאר הער, דאס דיא יידישען פֿרעס אונד דיא יידישען צייטונגס-מיטארבייטער זא זעלטען אוס אונטערעססע דער יודען אינשרי-טען. נון האבען אבער ערנוכט מעזוא אונד באדען געשפֿאבען, אונד נון האט פֿערגער אטשאדי גע-שריבען — ווייר ווייר האבען נור דיא אבערצי-גונג געוואגנען, דאס זיא אללע דאס יודענהאס נוכט קענען, ווענהאלב איהר שווייגען מעהר ווערטה איזט, אלס אדער רעדען אדער שרייבען!

* (איין רוסישער קולטוס-מינישטער לערנט — הערבראיש!) אוס פֿעטערסבורג ווירד בערוכטעט: דער גענעראל-זענע רוסישע קולטוס-מיניסטער גראף טאלסטאי, דער בעקאנטליך איזט איין זעהר בעדר הסטער שריפֿטשטעללער איזט, האט זיך פֿאן יעהר אפֿגענעלטיגען אונד שריפֿטשטעללערישען טהעטיגקייט צוריקגעצאגט אונד ווידמעט זיינע נאנצע צייט דעם שטודיאס דער העבראישען שפּראכע. אוס דיא

פֿינדע. דיא קאנגען זיך דאהער מיט דען דייטשען יודען נוכט גוט פֿערטראגען. דיא שפּאנישען אונד פֿארטוגיזישען יודען האלטען זיך נאך אומעטר פֿיר עדעל-לייטען, דיא דייטשען יודען ווייטער בעפֿאנגען יעצט נאך אומעטר נוכט אלס נאגען יידיש. אך וואר אין אמסטערדאם אונד האבע מיך איכער דיא צישעגעדע דער דאטשען יודען אונשעריכטען לאססען, אויפֿ אייגענע אייגע נעגאנגען יודען אונשעריכטען אין אמס-טערדאם נאר נוכט צו דען אונמאגליכקייטען, נאמענטליך צווישען פֿארטוגיזישען יודען אונד בריסטען. דאס ווערט זאגאר נאך לייכטער אונד פֿאלגיכער, אלס ווענן ריכטיגד דער יידען צו לעבען צוי יידען יודע ווערע ; אין אויפֿגע-טוגער פֿאמטער יודע ווירד ער ווערעפֿאללס נוכט זיין, אונד דאך קאנגען אויכ דאס דיא מיגלעכסט קעטצעייא אייגע נאטאר שפּראך צוזאגען. אמסטערדאם ווירד יעטצט איבערהויפֿט דאס „נייע ירושלים" גענאנגט. דיא יידישען ראבבינער אונד פֿאר-שטעהונגע האבען דאס דיא פֿאללי-שטעהונגע פֿייהיגקייט, אויכ קעטצעיישען מיסגליכקייטען צו בעשפּראכען. פֿאן דיעזער אויכער נעוואלט מאכען דיא יודען אייגען נור אללצו גראסען גענוגיך. האבען זיא עס יא פֿאן דער אינקווייזיציאן גענעלערנט. אונד מאן דיא קעט-צער צוכטונג, אונד דיעזעלבע אינקווייזיציאן, דיא מאן פֿריהער גענען ז ו א אנגעזוגרעפֿט, ווערדען יעטצט דיא יודען גענען אויכ קעטצעיישען מיסגליכקייטען אן. דאס אמסטערדאמער ראבבינאט האט דיא נייערונג איינגעפֿיהרט, רעליגיאזע מיינונגען אונד אינטערעסיינגען פֿאר זיינען ריכטער שטוהל צו ציעהען, זיך אלס אייגע ארט אינקווייזיציאנס-געריכט צו קאנסטיטוירען אונד דיא פֿערוארטהיילטען אין

פֿינדע. דיא קאנגען זיך דאהער מיט דען דייטשען יודען נוכט גוט פֿערטראגען. דיא שפּאנישען אונד פֿארטוגיזישען יודען האלטען זיך נאך אומעטר פֿיר עדעל-לייטען, דיא דייטשען יודען ווייטער בעפֿאנגען יעצט נאך אומעטר נוכט אלס נאגען יידיש. אך וואר אין אמסטערדאם אונד האבע מיך איכער דיא צישעגעדע דער דאטשען יודען אונשעריכטען לאססען דיא ווייטערע אייגע נעגאנגען יודען אונשעריכטען אין אמס-טערדאם נאר נוכט צו דען אונמאגליכקייטען, נאמענטליך צווישען פֿארטוגיזישען יודען אונד בריסטען. דאס ווערט זאגאר נאך לייכטער אונד פֿאלגיכער, אלס ווענן ריכטיגד דער יידען צו לעבען צוי יידען יודע ווערע ; אין אויפֿגע-טוגער פֿאמטער יודע ווירד ער ווערעפֿאללס נוכט זיין, אונד דאך קאנגען אויכ דאס דיא מיגלעכסט קעטצעייא אייגע נאטאר שפּראך צוזאגען. אמסטערדאם ווירד יעטצט איבערהויפֿט דאס „נייע ירושלים" גענאנגט. דיא יידישען ראבבינער אונד פֿאר-שטעהונגע האבען דאס דיא פֿאללי-שטעהונגע פֿייהיגקייט, אויכ קעטצעיישען מיסגליכקייטען צו בעשפּראכען. פֿאן דיעזער אויכער נעוואלט מאכען דיא יודען אייגען נור אללצו גראסען גענוגיך. האבען זיא עס יא פֿאן דער אינקווייזיציאן גענעלערנט. אונד מאן דיא קעט-צער צוכטונג, אונד דיעזעלבע אינקווייזיציאן, דיא מאן פֿריהער גענען ז ו א אנגעזוגרעפֿט, ווערדען יעטצט דיא יודען גענען אויכ קעטצעיישען מיסגליכקייטען אן. דאס אמסטערדאמער ראבבינאט האט דיא נייערונג אייגעפֿיהרט, רעליגיאזע מיינונגען אונד אינטערעסיינגען פֿאר זיינען ריכטער שטוהל צו ציעהען, זיך אלס אייגע ארט אינקווייזיציאנס-געריכט צו קאנסטיטוירען אונד דיא פֿערוארטהיילטען אין

ביבעל נוכט אוס פֿרעטשפֿאבען איבערזעטצט. צוגעגעבען אין דער הייליגען אורשפּראכע גרינדליך שווידרען צו קאנגען. ער ניממט אוס העבראישען אינען אָרדענטליכען אונטערריכט ביא זיינער עהרווירדען הערען מוטער. אבערראבבינער צו מאסקוי. גראף טאלסטאי מאכט דיעזע-פֿאָרשרייטטע, אונד איזט ער בערייטס אוס שפּאנדע, אונטער גערינגער נאכהילפֿע זיינעס ראבבינער-לעהרערס, דיא ביבעל אין דער אורשפּראכע צו לעזען. טהאטזעכליך ציעטט זיך גראף טאלסטאי אויך אין זיינער שטעללונג אלס קולטוס-מיניסטער אלס יודענפֿרייער. האפֿפֿענטליך הערט מאן אין זיינער פֿרייגרדיגען גערינגונג פֿיר דיא יודען נאך בעשטעהט דאס ווערדען, ווענן ער אינזערע הייליגען שריפֿטען ווירך-ליך גרינדליך פֿערשטעהען לערנט. דא ווירד ער זעהען, דאס אללע בעשלדיגונגען געגען יודען אונד יודענטהום נור באווייללינג ערדיכטונגען זינד, דא אונזערע „תורה הקדושה" גייוס דיא האכסטע מאָראל עגטהאלטט אונד אונס לעהרט, דיא אללגעגען אנדערסגלייביגע נור רעכט אונד גערעכטיגקייט צו אייבען, אין דעם בעקאנגטען „אגרת הרמב"ם" קאممט פֿאר, דאס יעמאנד אן איהן דיא פֿאנג גערייכטעט; אב מאן דארף איינגס בריסטען ? — דיא אנטוואָרט לויטעט: „איינען מאָהאممעדאנער דארף מאן אין דער הייליגען שריפֿט נוכט אונטערריכטען, ווייל ער אין אייבע-ריגען דיא אפֿפֿענבארונג לייגענט; דאך איזט עס נעשטאטטעט, איינגס בריסטען אין דער הייל-גען שריפֿט אונטערריכט אנגעדייהען צו לאססען, דא דיא בריסטען דיא נאטטליכקייט דער ביבעל אנערקענגען." — וואהרשיינליך שטיצט זיך אויך הערר ראבבינער מינאר אין מאסקוי אויף דיעזע ענטשיידונג דעם רמבם, אונדעם ער דעם נאפֿאָלעאָן מאלסטאי אין דער ביבעל איינען זאלך ערפֿאָלגריי-כען אונטערריכט אנגעדייהען לאסט.

* (יידיער פֿרינץ יעראמע נאפֿאָלעאָן) אוס פֿאריז ווירד פֿאס [5]-טען דיעזעס טעלעגראפֿירט: דער אונטערזוכונגס-ריכ-טער דעס פֿרינצען יעראמע נאפֿאָלעאָן האט איינען בעשייד ערלאססען, וואונאך גענען דען פֿרינצען דיא קלאגע צו ערהעבען אויפֿ, דאס ער מיט זיינען פֿאראכטען דאס פֿאלק צוי געוואלטאמען בעווי-טיגונג דער רעפּובליק אונד אינפֿאמיריונג דער מאָ-נארכיע אין פֿראנקרייך אויפֿ-ווענען וואללטע! — אין פֿאריז עקסיסטירט יעדאך אייגע זאגענאנגטע אנ-קלאגע-כאممער, וועלכע ערסט דאריבער ענטשיי-דען מוס, אב דיעזע אנקלאגע אויך אייגע בע-גרינדעטע אונד שטיכהאלטיגע זייא. דיעזע אנקלאגע-כאممער דורפֿטע אין שפּעטעסטענס 8 טאגען איהר ענטשיידונג אין דיעזער אנגעלעגענהייט בע-

---

דאס „האלו-איזען" צו שפּעקען אונד דערגליכען. — זא איזט עס; אונדערסטען וואללען ווייר האפֿפֿען, דיעזען יונגען פֿאן זייגעס פֿאראכטען גענוגיך אבבייגען צו קאנגען."

יעטצט טראט דער שולטיספֿער אויף, בעגריסטע דען ווייטערע גענעטיגען ריכטער אונד זאגטע: „איהר האבט מיך רופֿען לאססען; איהר האבט מיר אייגען אויפֿטראג צו געבען, הייטע עס. — פֿאר אללעס ווילל איך אייך זאגען, דאס דער דאס פֿאלק נעגען דיא יודען דער בעריטטערט ווייטע איזט; מאן קענגט בעריטס דאס פֿרישטע דיעזע יודען, אונד ווענן ווער דיא נוכט באלד פֿאבבייגען, זא ווירד זיך דאס פֿאלק אן איהנען טהעטליך פֿערגייפֿען."

„„דאס דארף נוכט געשעהען ! (אנטע ריכטער פֿאר-באס) נערמטע דיא נערוכסט-דיעזער אונד אין פֿאאר הענד-פֿעטטע בריכטען אונד בעשיעדע דיא יודען, בין ווייר זיא פֿאן דיעזע אונבעשעדענען פֿאראנטוואָרטונג קאנגען. — דאך! גליכצייטיג האבע איך איינען אויפֿראג פֿיר אייך. דער אונד אין בייפֿעל מיט דוקאטען, נעהמט מיט צווייא גע-ווכסען-כעמטען בארען דיא יודען; נעבטט דאס גאלד דעם שאנען יודען-מערכען, אבער נור אונטער דער בעדינגונג, דאס זיא אין דיא אבריגע זעלבער איינוילליגונג."

דאס אינגווישען אינגעדיעטענע פֿייליגן לעג האטטע דיעזען אויפֿטראג, ווענדעטע זיך צום שולטיספֿער אונד זאגטע: „אויך איך האבע עטוואס ענטשאפֿען גאלד פֿיר דיא אונגלקליכען יודען מיטגעבראכט. איך בייטטע אויך, נעבטט עס אינען, אבער ווירד דען אונגלקליכען נעגען-איבער נוכט זיא ראָ, זאנדערן פֿיינדליך אונד לייבעוואָלל."

דער שולטיספֿער נאהם דאס גאלד אונד דען בייטעל

דוקאטען אונד זאגטע: „פֿעלאכטעט אייך אויך מיך! איהר הטעטטע קיינען בעסטערן ווערלען קאנגען."

דער שולטיספֿער נאהם גון [2] גערכסס-כעמטען מיט, גינג אבער צוריכטס נאך הייזע צו זייגער פֿרייא אונד זאגטע: איהר : „ווערטטס דיא ! איך אהנטע עס, דאס איך איינען דערגאטטגען אויפֿטראג פֿאן יידישער מאָביאס ערהאלטע ווערדע, צווייפֿלע איהרע פֿאן אייגע אייגע אייגע

דיעזער רעפאָרם ניכט ביישטימען, דענן ווענן זיא זיך אַן דיעזע דרייא פּונקטע בינדען, דאַנן קאָנטען זיא יאָ עבען קיינע הוצלאַפּע אונד קיינע קראַוואַלל-מאַכער זיין; וויא קאָנן מאַן דאָ אים ווירטהס-הויזע שרייען: „עס לעבע דיא אונגאַרישע רעפּובליק“! ווענן מאַן זיך אַן דיא פּעריזאַנאַל-אַינאַן האַלטמיס? — וויא קאָנן מאַן דאָ רופען: „שלאַגעט אונד הויעט דיא יודען!“ — ווענן מאַן אַלס פּרייזינג, אַלס אַנהענגער דער יודען-עמאַנציפּאַציאָן געלטען מיס? — אונד וויא קאָנן מאַן זיך דאָ ענדליך פאַרשווערענד איידעם דאַס „נוכטס-טהון“, איך דאַס פּערהינדערן אונד צערשטאָרען פּעלדענען, ווענן מאַן נאָך יענעס פּראָגראַמעס איך עטוואַס שאַפען מיס! —

דעסהאַלב איזט נון דיא טרענגונג אין דער ביידערלענען לינקען פּאַרטיא אינע אינפּרעסיוולכע געוואָרען. דיא אינאַבהענגיגקייטס-פּאַרטיא צערפאַללט דאַהער אין צוויי פּערשידענע פּאַרטיען: ערסטענס אין דיא נעמעסטע לינקע, וועלכע זיך דיא 1848-ער אינאַבהענגיגקייטס-פּאַרטיא“ נענענט אונד דיא פּעריזאַנאַל-אינאַן אונד דיא יודען-עמאַנציפּאַציאָן אנערקענען ווייד; צווייטענס אין דיא אייסערסטע לינקע, וועלכע צו דען רעוואָלוציאָנערען קראַוואַלמאַכערן אונד אנטי-סעמיטען גערעכנט דיא.

נון ווערדען איך דיא הערען וועהלער וויסען, וואָראַן זיא זיך ביי דען נעכסטען וואַהלען צו דאַלטען האבען וועדען!

פּעריזיערענע נייאיגקייטען.

* (אינגאַוויפּגעקלעדטעס.) אין נידערדיאַזע ווערד פּאַם 5-טען דיעזעס טעלעגראַפיט: דאַזיי לאַזי יאַר פּרייהער אין נידערדיאַזע אַלס געפאַנגענע-אויפזעהער אנגעשטעללט; פּאַר קורצעס וואָרדע ער יעדאָך איך זיין אינגעגס אנזוכען נאָך משקאָלין פּערזעצט. דיעזער טאַגע נון וואָרדע ער אַמטליך אנגעוויזען, ווייטער איך זיינען פּאַסטען נאָך נידערדיאַזע צוריקצוקעהרען. — דיעזע אַמטליכע פּערפּאַגונג ערשיינט זעהר רעטהלאַפּט אונד גיכט אין אַללען הינזיכטען דרייזען פּיעל צו דענקען. מאַן גלייבט אַללגעמיין, דאַס דיעזע מאַנן אירישפּרינגליך עבען דורך דען אינפּלוס באַריס זיין אנזוכען אים פּערזעטצונג נאָך משקאָלין אינגעריכט האבע. דאַזיי לאַזי איזט געמעלדט, וויא שאַן זיין נאַמע לייכט ערקענען לאַסט. יודע. דא ער אַלס געפאַנגענע-אויפזעהער אין דיא פּאַרגנגע אים נידערדיאַזע געפענגניסס אַס בעסטען אינגעוויהט איזט. זיא דערפּסט באַרי געפּרייסעט האבען, דאַס דיעזער מאַנן ביא דער אָפּענטליכען פּערהאַנדלונג דעם טאָא-עסלאַרער פּראָצעסס בייא דער האַנד האבע! — זיא זוכט מאַן זיך אין דיעזגען קריזען דיא ביזהער אינאַיפּעקלעדטע אמטליכע פּערפּאַגונג בעטרעפּפּס דער צוריקפּערזעטצונג דעם דאַזיי לאַזי נאָך נידערדיאַזע צו עונטערשטעלען. מערקווירדיג העבעיא איזט, דאַס באַרי גלייכצייטיג פּיר אינבעשטימטע צייט פּערדייזט. מעהרערע פּרייען דער פּערהאַפּטעטען יודען ערשיענען נעמליך דיעזער טאָג ביא אים אונד ערזוכטען אים דיא פּרלייבנים, איהרען מענגערען אינען בעזוך אבשטאַטען צו דירפען. ער זאָגטע איהנען ערזאָך: „ווענדעט איך אַן דען ריכטער מערעיר, דער פּאַרלייגיג מיינע שעללע אינבעריעהרט, מען ווירד, דא אַך פּיר אונבעשטימטע צייט אים נידערדיאַזע פּערדייזען מיס!“ — זעלבסטפּערשטענדליך גיכט אייד דיא פּלאַטליכע אבדייזע דעם הערען באַרי פּיעל אנאַס עים נאַכדענקען. — דייזע דיעזער מענש פּאַרט, ווייל דיא ריקקעהר דעם דאַזיי לאַזי אים אַרגער בערייטעט האט? אַדער ווייל ער פּיעללייכט אירגענדייא ווערער נייע צייטען אויפדרייבען, אים דיא אינטערזוכונג אים אינגענדליכע פּאַרטשלעגען צו מאַנגען? — פּאַסט גערינגע דיעזע דעמצערע אנגאַהמע אַן גראַסער וואַהרשיינליכקייט. דא דייטענס דעם נידערדיאַזע נעריכטס האַפּעס טראַוזעכלך אללעס מאַגליכע אויפגעבאַטען ווירד. אים דיא אָפּענטליכע פּערהאַנדלונג דיעזעס פּראָצעססעס, זא ווייס אַלס עס גיר אנגעהט, הינזיכטשיטעבען. דאַס פּיהרט מאַן אייך שאַן אַן דערגעדיזנונגס-קריזען. דאַס דערגעדיזנונגס - בלאַטט „בודאַ-פּעסטער קאָרעספּאָנדענץ“ שרייבט נעמליך וויא פּאָלגט: „דער נידערדיאַזע נעריכטס-האָף האַט בערייטס דיי וואַכען אין דער טאָא-עסלאַרער אנגעלעגענהייט גאַר קיינע ענטשיידונג געטראָפּפען. זעלבסט בעעזעלך דער אַכטערפּרייזונג דער אַרצטליכען נוטאַכטען האַט דער נעריכטס-האָף נאָך אימער קיינען עדגלטיגען בעשלוס געפּאַסט. דאַפּיר אבער ווערדען, אָהנע דער-זין זיין נעזעטצווערדיגעס פּערפאָהרען נעגען דיא פּערהאַפּטען אַנגסט. באַרי באַט דאַהער אללעס אויף, דאַזיי לאַזי דאַצי צי בעוועגען, אים דיא פּערזעטצונג נאָך משקאָלין אינצוקאָמען, אים זא דען פּיר אין נעפּעהרליכען טען צייגען זיך פּאַס האלוץ צו שאַפען, קאַרל אַטוואַש יעראָך דערפּסט דיעזעס שפּיעל קלאָר רורכנעזעהען האבען. דיעזער וואַר עס דאַהער, דער עס בעווערקטע, דאַס דאַזיי לאַזי ווידער אויף זיינען פּרהערען פּאַסטען נאָך נידערדיאַזע צוריקפּערזעטצונג ווערדע, דאַס מאַן דיעזען מאַנן, דער פּיעלע נעהיימע פּאַרגענגע אים נידערדיאַזער גענעגנגיסס דערפּסט, אונלעלך דער אַפּענטליכען פּערהאַנדלונג דעם טאָא-עסלאַרער פּראָצעססעס בייא דער האַנד האבע! — זא זוכט מאַן זיך אין דיעזגען קריזען דיא ביזהער אינאַיפּעקלעדטע אמטליכע פּערפּאַגונג בעטרעפּפּס דער צוריקפּערזעטצונג דעם דאַזיי לאַזי נאָך נידערדיאַזע צו עונטערשטעלען. מערקווירדיג העבעיא איזט, דאַס באַרי גלייכצייטיג פּיר אינבעשטימטע צייט פּערדייזט. מעהרערע פּרייען דער פּערהאַפּטעטען יודען ערשיענען נעמליך דיעזער טאָג ביא אים אונד ערזוכטען אים דיא פּרלייבנים, איהרען מענגערען אינען בעזוך אבשטאַטען צו דירפען. ער זאָגטע איהנען ערזאָך: „ווענדעט איך אַן דען ריכטער מערעיר, דער פּאַרלייגיג מיינע שעללע אינבעריעהרט, מען ווירד, דא אַך פּיר אונבעשטימטע צייט אים נידערדיאַזע פּערדייזען מיס!“ — זעלבסטפּערשטענדליך גיכט אייד דיא פּלאַטליכע אבדייזע דעם הערען באַרי פּיעל אנאַס עים נאַכדענקען. — דייזע דיעזער מענש פּאַרט, ווייל דיא ריקקעהר דעם דאַזיי לאַזי אים אַרגער בערייטעט האט? אַדער ווייל ער פּיעללייכט אירגענדייא ווערער נייע צייטען אויפדרייבען, אים דיא אינטערזוכונג אים אינגענדליכע פּאַרטשלעגען צו מאַנגען? — פּאַסט גערינגע דיעזע דעמצערע אנגאַהמע אַן גראַסער וואַהרשיינליכקייט. דא דייטענס דעם נידערדיאַזע נעריכטס האַפּעס טראַוזעכלך אללעס מאַגליכע אויפגעבאַטען ווירד. אים דיא אָפּענטליכע פּערהאַנדלונג דיעזעס פּראָצעססעס, זא ווייס אַלס עס גיר אנגעהט, הינזיכטשיטעבען. דאַס פּיהרט מאַן אייך שאַן אַן דערגעדיזנונגס-קריזען. דאַס דערגעדיזנונגס - בלאַטט „בודאַ-פּעסטער קאָרעספּאָנדענץ“ שרייבט נעמליך וויא פּאָלגט: „דער נידערדיאַזע נעריכטס-האָף האַט בערייטס דיי וואַכען אין דער טאָא-עסלאַרער אנגעלעגענהייט גאַר קיינע ענטשיידונג געטראָפּפען. זעלבסט בעעזעלך דער אַכטערפּרייזונג דער אַרצטליכען נוטאַכטען האַט דער נעריכטס-האָף נאָך אימער קיינען עדגלטיגען בעשלוס געפּאַסט. דאַפּיר אבער ווערדען, אָהנע דער-אבער דער יודען ווייד עס לייכטער ווערדען, גלייבסט דוא ווייקליך אַן איהרע לייכטע?“

„וויא אַן נאָטט!“

„אַדער יוגנע! וויא האַט דיך לייכט געפאַנגען; פּיר נעלר ווייד וויא דיך אבער ווייערער לאַזלאַסען; פּיר נעלר מהון דיעזע יודען אללעס. וויא בעטען נאָך אימער האַס נאָלדענע קאַלב אַן.“

„אָ, איהר קענגעס וויא ניכט!“ ריקע דיכאַרד.

„אָהן! ווענן איך דיר דאָך בעווייזע, דאַס זיא פּיר פּיעל נעלר דאַפּאַנציעהס אינד דיך הער צוריקלאַסט — וואַס זאַגסט דוא דאַנן?“

„אָ, דאַנן זאַגע איך, עס גיכט קיינע ענגעל מעהר, דיא ענגעל וועלבער זינד בעשעטעלך. אָ, פּאַסטע, איהר פּעראַכטעט מיך, ווענן איהר דענקטס, דאַס איך אייגע זאָלבע אינווערדינג ליעבען קאָנגטע.“

„נון, זאָהן, דוא ווייסט דיך באַלד איבערצייגען, דאַס דיין אַלטער פּאַטער ווייסער ווערט. אַלס דוא. דיא יוגנען אינגען בלייבען גנוואַהנליך אַס אייסערען הענגען אונד שוינען גיכט אין דאַס אינגערע הויין, וואַרום זאָלַלסט דעגע יודען נעראַדע אנדרעס זיין, אַלס איהרע נאַנצע נאַציאָן. איך בין זיכער אויך נעגען אנדערסלייכטיגע דולדונג אונד טאָלעראַנס, אבער דער יודישע שפּאַסט ליעבע אינמאַל דאַס נעלר-- לאַסטע מיך דוא פּיאָבע מאַכען!

„מהון, וואַס איהר וואָללט!“ ריקע דיכאַרד פּערצווייפעלט אונד פּערלעגט דאַס ציממער.

„דער יוגנע אינד. וויא עס שיינט, דאָך קורץ (נאַכדעם) נעמאַכט וואָרדען (אַנטע דער נייסטליכע האָלל צו ריפּטער מאַביאַס). אונטער אונס אבער קאָנן אַך אייך זאָ.

„יאָ, פּאַסטע! (ריקע דיכאַרד) אַך האבע מיר דיעס שאָן מייזנדמאַל איבערלעגט; אבער אַך האבע אויך ליבע אינד ווענן אַך אויך מיין הערין ווענען דיעזע ליעבע עערייכען זאָללסט, וויא דערפּסט אַך אבער דיעזען שוואַרע בעגען?“

„מיין זאָהן (אַנטע יעצטע דער נייסטליכע), דיינע ערסטע פּפליכט נעהאַרט אונטערע דעלינאַן. וואַס דוא נעגען דיינען גלויבען נעשוואָרען, איזט מיין-אייד, אונד מיין-אייד בעבעגען איזט קיינע זונדע. דוא ווייסט, אַך עערע דען מענשען אין יודע אונד כריסט, לאַסטע יעדעס זיינען גלויבען; לאַסטע אבער אויך נעמאַנדעס זיינען גלויבען דיבען. דעסהאַלב דאַרפּסט אויך דוא דיינעס גלויבענס ניכט בעדייכטס ווערדען. זיכאַרד! דיין בעגינגען וואַר לייכטזיג, דאָך האַט דער זינגען-רייזע פּערלאַקס, דיינע אינען וואַרען גענעדענדעס; זיעהע קלאָר!“

„אָ, קאָנגטע אינד אין מיין הערין זיעהען (אַנטע ריכאַרד), איהר העטטעס מיטלייד מיס מיר. אַך הענגע אַן אייך; הענגע אבער אויך זא פּעסט אַן איהר, דאַס עס מיר וואָהל דאַס הערין אין שטיקע ריסען וווירד. פּאַרדעס קיינען עגשלעס פּאַן מיר; אַך ווילל אייך ניכט מעהר קרענקען. זאַגט מיר, וואַס אַך טהון זאָלל. אַך ווילל מיר דיא מיהע געבען! דאַס אַך עס קאָנגע — אונד נאָטט ווירד מיר נעדענק זיין!“

„עס ווייד שווער, אַך גלויבע עס דיר, ליעבער יאָהן,

פּאָלליעטאָן.

ריקקעהר דער יודען נאָך ענגלאַנד.

(16.טע פּאָרטעטונג.)

„יאָ, פּאַסטע! (ריקע דיכאַרד) אַך האבע מיר דיעס שאָן מייזנדמאַל איבערלעגט; אבער אַך האבע אויך ליעבע אינד ווענן אַך אויך מיין הערין ווענען דיעזע ליעבע עערייכען זאָללסט, וויא דערפּסט אַך אבער דיעזען שוואַרע בעגען?“

„מיין זאָהן (אַנטע יעצטע דער נייסטליכע), דיינע ערסטע פּפליכט נעהאַרט אונטערע דעלינאַן. וואַס דוא נעגען דיינען גלויבען נעשוואָרען, איזט מיין-אייד, אונד מיין-אייד בעבעגען איזט קיינע זונדע. דוא ווייסט, אַך עערע דען מענשען אין יודע אונד כריסט, לאַסטע יעדעס זיינען גלויבען; לאַסטע אבער אויך נעמאַנדעס זיינען גלויבען דיבען. דעסהאַלב דאַרפּסט אויך דוא דיינעס גלויבענס ניכט בעדייכטס ווערדען. זיכאַרד! דיין בעגינגען וואַר לייכטזיג, דאָך האַט דער זינגען-רייזע פּערלאַקס, דיינע אינען וואַרען גענעדענדעס; זיעהע קלאָר!“

„אָ, קאָנגטע אינד אין מיין הערין זיעהען (אַנטע ריכאַרד), איהר העטטעס מיטלייד מיס מיר. אַך הענגע אַן אייך; הענגע אבער אויך זא פּעסט אַן איהר, דאַס עס מיר וואָהל דאַס הערין אין שטיקע ריסען וווירד. פּאַרדעס קיינען עגשלעס פּאַן מיר; אַך ווילל אייך ניכט מעהר קרענקען. זאַגט מיר, וואַס אַך טהון זאָלל. אַך ווילל מיר דיא מיהע געבען! דאַס אַך עס קאָנגע — אונד נאָטט ווירד מיר נעדענק זיין!“

„עס ווייד שווער, אַך גלויבע עס דיר, ליעבער יאָהן,

נעגען, דאַס אייגע מיטלייד מיטלייד מיס מיר. אַך הענגע אַן אייך; הענגע אבער אויך זא פּעסט אַן איהר, דאַס עס מיר וואָהל דאַס הערין אין שטיקע ריסען וווירד. פּאַרדעס קיינען עגשלעס פּאַן מיר; אַך ווילל אייך ניכט מעהר קרענקען. זאַגט מיר, וואַס אַך טהון זאָלל. אַך ווילל מיר דיא מיהע געבען! דאַס אַך עס קאָנגע — אונד נאָטט ווירד מיר נעדענק זיין!“

„עס ווייד שווער, אַך גלויבע עס דיר, ליעבער יאָהן,